

**BOSHLANG'ICH SINFLARNI O'QITISHDA INTERFAOL
METODLARDAN FOYDALANISH.**

Ziyodullayeva Musina Umirovna

*Qashqadaryo viloyati G'uzor tumani 14-umumiy
o'rta ta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarni o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish, interfaol metodlar orqali o'quvchilarni o'qishga bo'lgan qiziqishlarini oshirish va dars sifatini oshirish haqida ma'lumotlar berilgan hamda bir qancha ta'lim metodlari misollar orqali tushuntirilgan.

Kalit so'zlar: interfaol ta'lim metodlari, boshlang'ich sinf , pedagogik mahorat, aqliy rivojlanish, mantiqiy fikrlash.

Zamonaviy ta'limni tashkil etishda qo'yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni o'quvchilarga yetkazib berish, ularda ma'lum faoliyat yuzasidan ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o'quvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko'nikma hamda malakalar darajasini baholash o'qituvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi. Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda bu borada katta tajriba to'plangan bo'lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar interfaol metodlar nomi bilan yuritilmoqda. Ta'limni isloh qilinishi jarayonining ajralmas, muhim qismi hisoblangan zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar ta'lim jarayoniga o'zlari bilmagan holda qiziqishi bilan kirishib ketadilar. Tajriba shuni ko'rsatadiki, zamonaviy interfaol strategiyalar bo'lgan bilimlarni samarali o'zlashtiradi. Chunki bugun sinflarni to'ldirib o'tirgan o'quvchilar sho'x, beg'ubor bolalik gashtini surayotgan, ba'zan xayolparast bolalardir. Ular orasida hatto 45 daqiqalik dars jarayonining nihoyasini intiqlik bilan kutib, ta'limga yuzaki qaraydigan o'quvchilar ham yo'q emas.

Interfaol metod - ta'lim jarayonida o'quvchilar hamda o'qituvchi o'rtasidagi faollikni oshirish orqali o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirishini faollashtirish, shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlarni qo'llash dars samaradorligini oshirishga yordam beradi. Interfaol ta'limning asosiy mezonlari: norasmiy bahs – munozaralar o'tkazish, o'quv materialini erkin bayon etish va ifodalash imkoniyati, o'quvchilar tashabbus ko'rsatishlariga imkoniyatlar yaratilishi, kichik guruh, sinf jamoasi bo'lib ishlash uchun topshiriqlar berish va boshqa metodlardan iborat bo'lib, ular ta'lim – tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishda o'ziga xos ahamiyatga ega.

Hozirda ta'lim metodlarini takomillashtirish sohasidagi asosiy yo'nalishlardan biri interfaol ta'lim va tarbiya usullarini joriy qilishdan iboratdir. Barcha fan o'qituvchilari shu jumladan boshlang'ich sinf o'qituvchilari ham dars mashg'ulotlari jarayonida interfaol metodlardan borgan sari keng ko'lamda foydalanmoqdalar. Interfaol metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosalar chiqarish, o'z fikrini bayon qilish, uni asoslangan holda himoya qila bilish, sog'lom muloqot, munozara, bahs olib borish ko'nikmalari shakllanib, rivojlanib boradi. Interfaol degani, o'qituvchi va o'quvchilar orasida o'zaro hamkorlik tufayli dars samaradorligini oshadi, yangi darsni o'quvchi mustaqil harakat, mulohaza, bahs-munozara orqali o'rganadi, qo'yilgan maqsadga mustaqil o'zi darsda o'quvchi faol ishtirok etgan holda kichik guruhlarda javob topishga harakat qiladi, ya'ni ham fikrlaydi, ham baholaydi, ham yozadi, ham gapiradi, ham tinglaydi, eng keragi o'zi faol ishtirok etadi. Interfaol usullarining negizidagi topshiriq mazmunini anglab yetgan o'quvchilar ta'lim jarayoniga o'zlari bilmagan holda qiziqish bilan kirishib ketadilar. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarga asoslangan matematik ta'limning interfaol strategiyalari ta'lim jarayonining yengillashuvini, aniqlashuvini, keng jamoani qamrab olishga m o'ljallanganligini, o'qituvchining faqatgina yo'l - yo'riq ko'rsatuvchi nazoratchiga aylanishini, o'qitishning erkin va majburiyatsizligini hamda eng asosiysi o'quvchilar uchun o'ta qiziqarligini va samaradorligini ta'minlab bera oladi.

Boshlang'ich sinflarda o'qitishning interfaol usullari yosh o'quvchilarni qiziqtirish, faol ishtirok etishga ko'maklashish va umumiy ta'lim natijalarini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinflarda qo'llanilishi mumkin bo'lgan ba'zi samarali interfaol usullar:

1. O'quv o'yinlari: Darslarga ta'limiy o'yinlar va mashg'ulotlarni kiritish bolalar uchun o'qishni qiziqarli qilishi mumkin. So'zli boshqotirmalar, bingo, xotira o'yinlari va rolli o'yin senariylari kabi o'yinlar interfaol tarzda til ko'nikmalarini, lug'at va tushunchalarni mustahkamlashga yordam beradi.
2. Amaliy mashg'ulotlar: Tajribalar, badiiy va hunarmandchilik loyihalari va guruh ishlari kabi amaliy mashg'ulotlarni rag'batlantirish bolalarga izlanish va kashfiyot orqali o'rganishga yordam beradi. Ushbu tadbirlar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.
3. Hikoya va drama: Hikoya, qo'g'irchoq teatri va dramatik tadbirlardan foydalanish bolalarning tasavvurini o'ziga jalb etishi hamda ularning tinglash va nutq mahoratini oshirishi mumkin. Rol o'ynash, hikoyalarni dramatisatsiya qilish va o'quvchining teatr faoliyati o'quvchilarda tilni ravon va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.
4. Interfaol doskalar va ko'rgazmali qurollar: Interfaol doskalar, ko'rgazmali qo'llanmalar va multimedia resurslari vizual o'rganishni kuchaytirishi va interfaol

darslarni osonlashtirishi mumkin. O'qituvchilar videolar, animatsiyalar, rasmlar va interaktiv dasturlardan ma'lumotni dinamik va qiziqarli tarzda taqdim etishlari mumkin.

5. Birgalikda guruhda ishlash: Sinfda birgalikda guruh bo'lib ishlash orqali o'qitish va hamkorlikda o'rganish faoliyatini rag'batlantirish o'quvchilarning hamkorligi, muloqoti va jamoaviy ishlashga yordam beradi. Guruh loyihalari, muhokamalar va repetitorlik mashg'ulotlari talabalarga bir-biridan o'rganish va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyatini beradi.

6. Interaktiv texnologiya vositalari: Darslarga o'quv ilovalari, interaktiv veb-saytlar va multimedia vositalarini integratsiyalash o'quvchilarning faolligi va motivatsiyasini oshirishi mumkin. Ta'lim dasturlari, onlayn viktorinalar va interaktiv taqdimotlar kabi interaktiv texnologiya vositalari tushunchalarni mustahkamlashga va o'rganishni yanada interaktiv qilishga yordam beradi.

7. Musiqa va qo'shiqlar: darslarga musiqa, qo'shiq va qo'shiqlarni kiritish bolalarga yangi lug'atni o'rganish, talaffuz qilishni mashq qilish va xotirani saqlashni yaxshilashga yordam beradi. Qo'shiq kuylash, qofiyalar va qo'shiqlar o'rganishni qiziqarli qiladi va tilni o'zlashtirishni yaxshilaydi.

8. Real hayotdagi kontekstli ta'lim: Sinfdagi darslarni hayotiy vaziyatlar va tajribalar bilan bog'lash boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'rganishni yanada mazmunli qilishi mumkin.

Xulosa: Ushbu interfaol o'qitish usullarini boshlang'ich sinflarga kiritish orqali o'qituvchilar yosh o'quvchilarning turli xil ta'lim uslublari va xohishlariga mos keladigan dinamik, qiziqarli va o'quvchilarga yo'naltirilgan ta'lim muhitini yaratishi mumkin. Interfaol usullar boshlang'ich o'quvchilarda qiziqish, qiziqish va o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishga yordam beradi, bu esa o'quv samaradorligi va umumiy rivojlanishga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov U.K., Sharipov Sh.S. O'quvchi shaxsi ijodkorlik faoliyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari. - T., Fan, 2012.
2. Yo'ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. - T: Fan va texnologiya, 2008
3. T.T.Omonov, N.X.Xo'jayev, S.A.Madyarova, E.U.Eshchonov. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat". Toshkent. "IQTISOD-MOLIYA" 2009.
4. B.X.Xodjayev. "Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti". "Sano-standart" nashriyoti. Toshkent - 2017.
5. www.ziyonet.uz